

2011/2012

Vestiging Purmerend

**Toelichting op het Programma van Toetsing en Afsluiting
VMBO-groen klas 3**

Voor de kaderberoepsgerichte leerweg

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Informatie van de vestiging Clusius College Purmerend	3
Cursusjaar 2011/2012 klas 3	4
Bevorderingsnormen	6
Herkansen	7
Inhalen	8
Leeswijzer vak	9
Beschrijving van de toetsen per vak voor het derde leerjaar van de kaderberoepsgerichte leerweg	10

Voorwoord

Voor je ligt de **toelichting op het programma van toetsing en afsluiting (PTA)** voor het examenjaar 2011/2012 klas 3. In deze toelichting zijn de regels opgenomen die dit schooljaar van toepassing zijn. Deze regels kunnen jaarlijks verschillen.

Waar nodig wordt in deze toelichting verwezen naar het **examenreglement**. Als er na het doorlezen van deze toelichting nog vragen en/of onduidelijkheden zijn, ga dan naar de vestigingsdirecteur en/of secretaris van het examen. Het examenreglement is te vinden op www.clusius.nl → publicaties → onderwijsdocumenten.

Het **programma van toetsing en afsluiting** van alle vakken kun je digitaal vinden op de website van de vestiging www.clusius.nl/purmerend. In het programma van toetsing en afsluiting is per vak beschreven voor welke (leer)stof een leerling de toets krijgt en op welke wijze deze wordt afgenomen. Alleen deze toetsen tellen mee voor het schoolexamen in klas 3.

Informatie van de vestiging Clusius College Purmerend

Aangeboden leerwegen:

- Basisberoepsgerichte leerweg BB
- Kaderberoepsgerichte leerweg KB
- Gemengde leerweg GL

Examencommissie:

C.C.M. Schilder	voorzitter
M. Dorta López	secretaris
J. H. Vasmel	lid
D. van Lieshout	lid

Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) Cursusjaar 2011/2012 klas 3

In het VMBO begint de examenperiode al in klas 3. Dit betekent dat in de derde klas de leerlingen al delen van het examen afleggen in het zogenaamde schoolexamen (SE). Het PTA is een overzicht per leerjaar, per vak en per leerweg van alle onderdelen die de leerling in het schoolexamen moet doen. Per onderdeel staat hierin aangegeven welke stof bestudeerd moet worden, hoe er getoetst wordt en hoe het schoolexamencijfer per vak tot stand komt.

Indien de leerling de onderdelen van het schoolexamen niet of niet op tijd heeft afgerond, mag deze wel op voor het centraal examen, maar omdat het resultaat van het schoolexamen niet kan worden vastgesteld, kan deze niet slagen voor het eindexamen. Daarom moeten alle opdrachten die zijn opgenomen in het PTA afgerond zijn voor aanvang van het centrale examen.

Hieronder zijn tabellen opgenomen voor leerjaar 3 en leerjaar 4.

Examenprogramma 3° leerjaar kaderberoepsgerichte leerweg

gemeenschappelijk deel	telt mee voor het schoolexamen als
Nederlandse taal	cijfer leerjaar 3 (SE 3)
Engelse taal	cijfer leerjaar 3 (SE 3)
kunsvakken 1 (ckv)	voldoende/goed**
lichamelijke opvoeding	voldoende/goed**
maatschappijleer	cijfer leerjaar 3 (SE 3)
sectordeel	
wiskunde	cijfer leerjaar 3 (SE 3)
biologie	cijfer leerjaar 3 (SE 3)
vrije deel*	
het beroepsgerichte programma landbouwbreed	cijfer (telt dubbel) leerjaar 3 (SE 3)
extra	
• Duitse taal	cijfer leerjaar 3 (SE 3) de vakken zijn extra vakken***
• Economie	cijfer leerjaar 3 (SE 3) de vakken zijn extra vakken***
• Natuur- en scheikunde (Nask1)	cijfer leerjaar 3 (SE 3) de vakken zijn extra vakken***
grote praktische opdracht	
een grote praktische opdracht van 20 uren (1200 min.)	voldoende/goed**

*Het vrije deel bestaat uit:
het intrasectorale programma landbouwbreed.

**ckv, lichamelijke oefening en de grote praktische opdracht moeten met een voldoende resultaat worden afgesloten om te kunnen slagen.

*** het volgen van extra vakken in het vierde leerjaar heeft als voordeel dat de cijfers kunnen meetellen voor het diploma wat daarmee meer "waard" wordt, bijvoorbeeld omdat het extra vak een toelatingsvoorwaarde is op een ROC voor zorg en welzijn of techniek.

Voor een blik op volgend jaar is hier het examenprogramma van leerjaar 4 opgenomen.

Examenprogramma 4^e leerjaar kaderberoepsgerichte leerweg

gemeenschappelijk deel	telt mee voor het schoolexamen als
Nederlandse taal	cijfer leerjaar 4 (SE 4)
Engelse taal	cijfer leerjaar 4 (SE 4)
lichamelijke opvoeding	voldoende/goed**
maatschappijleer	cijfer leerjaar 4 (SE 4)
Sectordeel	
wiskunde	cijfer leerjaar 4 (SE 4)
biologie	cijfer leerjaar 4 (SE 4)
vrije deel	
Het beroepsgerichte programma landbouwbreed	cijfer leerjaar 4 (SE 4)
Vrijwillige keuze voor extra vak(ken)	cijfer leerjaar 4 (SE 4) de vakken zijn extra vakken* (facultatief)
• Duitse taal	
• Economie	
• Natuur- en scheikunde 1 (nask1) (gebonden keuze)	

* het volgen van extra vakken heeft als voordeel dat de cijfers kunnen meetellen voor het diploma wat daarmee meer "waard" wordt, bijvoorbeeld omdat het extra vak een toelatingsvoorwaarde is op een ROC voor zorg en welzijn of techniek.

**ckv, lichamelijke oefening en de grote praktische opdracht moeten met een voldoende resultaat worden afgesloten om te kunnen slagen.

Examens klas 3 en 4

Het schoolexamen (SE) bestaat uit een PTA voor leerjaar 3 en een PTA voor leerjaar 4. Alle onderdelen zoals beschreven in het PTA moeten door de leerling worden afgerond voor deelname aan het centraal examen (CE). Indien het schoolexamen niet volledig is afgerond, kan de leerling niet slagen voor het diploma.

Na afronding van het PTA voor leerjaar 3, levert dit aan het eind van de 3^e klas een eindcijfer schoolexamen klas 3 op: SE3.

Na afronding van het PTA voor leerjaar 4, levert dit aan het eind van de 4^e klas een eindcijfer schoolexamen klas 4 op: SE4.

SE3 en SE4 vormen het schoolexamencijfer SE. Hierbij weegt het cijfer uit de vierde klas twee keer zo zwaar als dat uit de derde.

$$\text{Schoolexamencijfer SE} = \frac{\text{SE3} + (2 \times \text{SE4})}{3}$$

Het eindcijfer SE bepaalt samen met het cijfer voor het centrale examen (CE) het uiteindelijke cijfer voor elk vak.

Voor de kaderberoepsgerichte leerweg telt het SE even zwaar als het CE.

$$\text{Eindcijfer voor diploma} = \frac{\text{SE} + \text{CE}}{2}$$

Maatschappijleer

Een uitzondering is het vak maatschappijleer, dit vak heeft geen CE. Het eindexamencijfer voor maatschappijleer wordt berekend uit het gemiddelde van SE3 en SE4.

$$\text{Eindcijfer voor diploma maatschappijleer} = \frac{\text{SE3} + \text{SE4}}{2}$$

Diagnostische toetsen

Naast de toetsen die zijn opgenomen in dit PTA is het mogelijk dat er voor sommige vakken diagnostische toetsen gegeven worden. Deze diagnostische toetsen verschaffen inzicht in de studievoortgang en tellen niet mee voor het schoolexamen.

Vakoverstijgende onderdelen

De vakoverstijgende onderdelen (bijv. grote praktische opdracht) moeten worden afgerond voordat een leerling deelneemt aan het centrale examen.

Handelingsopdrachten

Handelingsopdrachten die zijn opgenomen in het PTA moeten, net als alle overige onderdelen van het PTA, worden afgerond voordat een leerling deelneemt aan het centrale examen. Een overzicht is opgenomen in dit PTA. Dergelijke opdrachten kunnen op een aftekenlijst worden vermeld.

Het examenreglement

In het examenreglement staan alle wettelijke regels en voorschriften die gelden voor het SE en het CE. Ook staat hierin vermeld hoe de becijfering per leerweg tot stand komt. Het volledige examenreglement is in te zien op de website www.clusius.nl. Het examenreglement zal in de mentor- of studielessen worden besproken en wordt ook naast het PTA aan de leerlingen verstrekt.

Het examendossier

Bij het PTA hoort een examendossier. Dit is het overzicht per leerling van alle voor het (school)examen behaalde resultaten. De school beheert het examendossier van elke leerling.

Het portfolio

Naast de verplichte PTA toetsen legt de leerling ook een verzameling aan van stukken waaruit bepaalde vaardigheden blijken. Die verzameling kan voor een deel ook andere vormen dan papieren stukken aannemen. Voorbeelden: verslagen, leesdossier, kunstdossier, presentatie op computer, video, e.d. Dit portfolio is een eigen keuze verzameling. Het is geen verplicht examen onderdeel.

Bevorderingsnormen

1. Het rapport

Het schooljaar is verdeeld in 4 perioden, na elke periode ontvangen de leerlingen een rapport. Het cijfer / de beoordeling per vak op het vierde rapport is het gemiddelde van de behaalde resultaten.

2. Bij de bevordering wordt rekening gehouden met:

- De verblijfsduur op het VMBO kent een maximum van vijf jaar
- Het op het einde van het tweede leerjaar door de school uitgebrachte leerwegadvies. Dit leerwegadvies is bindend.

3. Voorwaardelijke plaatsing in een leerweg

- Er kan voorwaardelijk geplaatst worden. Hiervoor gelden de volgende regels:
  - In principe is een voorwaardelijke plaatsing maximaal 4 maanden, daarna wordt definitief geplaatst.
  - De leerling heeft in deze 4 maanden de kans om te bewijzen dat de leerweg gehaald kan worden. Dat betekent dat na het tweede rapport tot definitieve plaatsing wordt overgegaan.

- In uitzonderingsgevallen kan van deze termijn worden afgeweken.
- In ieder geval in de periode van de voorwaardelijke plaatsing wordt de leerling dubbel (2 niveaus) beoordeeld.
- Om definitief in de hogere leerweg geplaatst te worden moet de leerling aan de volgende voorwaarden voldoen:
  - De leerling moet met zijn examenvakken gemiddeld minimaal een 6,0 staan, en
  - Voor geen enkel examenvak mag het gemiddelde een 5,0 of lager zijn.
- Ouders worden door school actief op de hoogte gebracht van de definitieve plaatsing.

4. De bevorderingsnormen

De examenperiode duurt twee jaar. In principe stroomt een leerling door van leerjaar 3 naar leerjaar 4. In bijzondere gevallen kan het voor de leerling beter zijn om aan het eind van leerjaar 3 over te stappen naar een lager niveau. Ook kan het voor leerlingen beter zijn om het jaar over te doen. Dit ter beoordeling aan de rapportvergadering. Bevorderingsnormen zijn na te lezen in het Protocol studievoortgang Clusius College Purmerend.

Indien de leerling niet voldoet aan de bevorderingsnormen wordt in de rapportvergadering beoordeeld of de leerling overstapt naar een lager niveau of het jaar over doet.

Herkansen

Hier is de herkansingsregeling en de procedure voor het aanvragen van een herkansing opgenomen. In het PTA is per toets aangegeven of deze herkansbaar is.

1. Herkansingsregeling

- 1.1 In het PTA staat aangegeven welke toetsen herkansbaar zijn.
- 1.2 Bij herkansing geldt het hoogste cijfer. Als een leerling ten onrechte gebruik maakt van een herkansing wordt het betreffende resultaat ongeldig verklaard.
- 1.3 Een toets kan ten hoogste één maal herkanst worden.
- 1.4 Een leerling die wegens ziekte of een andere vorm van overmacht (e.e.a. ter beoordeling van de examencommissie) een herkansbare toets heeft gemist, heeft naast de inhaaltoets ook recht op een herkansing.
- 1.5 Bij ziekte of geldige afwezigheid tijdens het inhaalmoment maakt een leerling de toets tijdens de herkansing en verliest daarmee de herkansingsmogelijkheid.
- 1.6 Bij ziekte of geldige afwezigheid tijdens het herkansingsmoment verliest een leerling het recht op herkansing.
- 1.7 De herkansingen vinden plaats i.o.m. met de betreffende docent (maar leerjaar 4 voor 1 april i.v.m. inleveren cijfers).
- 1.8 De leerling bepaalt welke herkansbare toets van het schoolexamen wordt herkanst. Herkansingen moeten in het betreffende schooljaar worden afgerond.
- 1.9 Een toets komt alleen voor herkansing in aanmerking als aan elk van de volgende voorwaarden is voldaan:
  - 1.9.1 De toets staat als herkansbaar aangemerkt in het PTA.
  - 1.9.2 Het cijfer is geen gevolg van fraude.
  - 1.9.3 Uit het gemaakte werk blijkt een gedegen voorbereiding
  - 1.9.4 De kandidaat had in de lesperiode, voorafgaand aan het betreffende schoolexamen, een aanwezigheidspercentage van 75% of meer voor het betreffende vak. Hierbij wordt uitgegaan van de officiële presentiegegevens.
- 1.10 Om voor een herkansing in aanmerking te komen, dient de aanvraagprocedure gevolgd te worden, zoals bekend bij de examencommissie.
- 1.11 De leerling neemt het initiatief tot het regelen van een herkansing.
- 1.12 Deze regeling geldt voor zowel leerjaar 3 als leerjaar 4.
- 1.13 Voor maatschappijleer geldt de wettelijke regeling voor een herexamen (zie art. 35b van het Eindexamenbesluit). Dit betekent dat een leerling voor het vak maatschappijleer de mogelijkheid heeft een herexamen af te leggen, indien voor dit vak een cijfer lager dan een 6 is behaald. Het herexamen omvat door het bevoegd gezag aangegeven onderdelen van het examenprogramma.
- 1.14 Bij uitzonderlijke omstandigheden kan van deze herkansingsregeling afgeweken worden, dit ter beoordeling van de examencommissie.

2. Herkansingsprocedure

- 1) De voorwaarde om te mogen herkansen zie herkansingsregeling bijlage PTA 1.8
- 2) De leerling neemt het initiatief tot het regelen van herkansing in overleg met de docent.
- 3) Op het moment dat de laatste cijfers bekend worden gemaakt (rapport uitreiking), worden ouders en de leerling uitgenodigd op school en ontvangt bij het rapport dan het aanvraagformulier voor herkansingen.
- 4) De leerling vult samen met de mentor het herkansingsformulier in. (De mentor wordt geadviseerd door het laatste cijferoverleg)
- 5) Maakt voor de te herkansen toetsen met de vakdocent een afspraak

- 6) Na het herkansen van de toets zorgt de vakdocent dat deze binnen 5 werkdagen is nagekeken en noteert het nieuwe cijfer op het herkansingsformulier.
- 7) Als alle toetsen op het formulier zijn afgerond ondertekent de mentor dit formulier en wordt dit aan de leerling voor de ouders meegegeven.

Inhalen

Hier is de inhaalregeling en de inhaalprocedure opgenomen.

1. Inhaalregeling

- 1.1 Een leerling die ten gevolge van ziekte of een andere geldige reden niet in staat is geweest deel te nemen aan een toets (niet zijnde een herkansingstoets) kan de toets inhalen. Dit ter beoordeling van en in overleg met de betreffende docent.
- 1.2 Indien de leerling niet rechtmatig afwezig was, vervalt het recht op inhalen. Als waardering voor de niet gemaakte toets wordt het cijfer1 (één) genoteerd. Het recht op herkansing blijft wel gehandhaafd.
- 1.3 Als de leerling geoorloofd afwezig was bij een toets en voor een mogelijkheid tot inhalen in aanmerking komt, wordt in overleg met de betrokken docent een datum en tijdstip voor het inhalen vastgesteld.
- 1.4 Het initiatief voor het inhalen van toetsen kan uitgaan van zowel de docent als de leerling.
- 1.5 Een leerling die wegens ziekte of een andere vorm van overmacht (e.e.a. ter beoordeling van de examencommissie) een herkansbare toets heeft gemist, heeft naast de inhaaltoets ook recht op een herkansing.
- 1.6 Bij ziekte of geldige afwezigheid tijdens het inhaalmoment maakt een leerling de toets tijdens de herkansing en verliest daarmee de herkansingsmogelijkheid.
- 1.7 Bij uitzonderlijke omstandigheden kan van deze regeling afgeweken worden, dit ter beoordeling van de examencommissie.

2. Inhaalprocedure

- De docent bepaalt wanneer een toets ingehaald kan worden.
- Als inhaaltoets geldt een nieuw opgestelde toets, die dezelfde leerstof omvat als het gemiste onderdeel en dezelfde vorm en omvang heeft.

Leeswijzer PTA

Per vak worden de volgende begrippen gebruikt:

Toetscode:

Is een voor elke toets unieke code die ook terugkomt in het examendossier.

Periode:

Het schooljaar kent 4 rapportperioden. De perioden zijn opgenomen in de schoolgids. Een toets kan in een situatie van overmacht in een andere periode afgenomen worden.

Eindterm:

Een verwijzing naar de bij het vak door het ministerie aangegeven eindtermen. Een overzicht van deze eindtermen is te vinden op www.cevo.nl.

Omschrijving lesstof:

Hierin wordt globaal verwezen naar de lesstof voor elke toets of opdracht.

Gewicht toets & gewicht deoltoets:

Hoe zwaar het examenonderdeel meetelt in het uiteindelijke schoolexamencijfer van dat leerjaar. Indien een handelingsopdracht in het programma is opgenomen heeft deze géén gewicht. Indien geen weging is opgenomen geldt dat alle toetsen en onderdelen even zwaar wegen. N.b. het gewicht van toetsen en deoltoetsen wordt enkel ingevuld indien tussen PTA-(deel)toetsen wegingsverschillen voorkomen.

Toetswijze:

Er wordt onderscheid gemaakt in de volgende toetswijzen:

S.T. Schriftelijke toets

Een proefwerk of overhoring met open of gesloten (multiple choice) vragen.

M.T. Mondelinge toets

Een mondelinge overhoring of vraaggesprek of spreekbeurt.

P.O. Praktische opdracht.

Hierbij wordt zowel het proces als het eindproduct beoordeeld. De beoordeling vindt plaats aan de hand van tevoren aangegeven criteria.

H.O. Handelingsopdracht.

Dit is een bepaalde handeling of handelingenreeks waarvan per leerling door de docent moet worden vastgesteld dat ze voldoende is uitgevoerd. Als dit niet het geval is kan er geen eindcijfer gegeven worden voor dat bepaalde vak!

PvB Proeve van Bekwaamheid.

Dit is een toetsvorm waarbij de leerling, door praktisch en theoretisch correct te handelen volgens een vooropgezette planning, aantoonde beoogde competenties op het gewenste niveau te beheersen.

Duur:

Maximale tijd in minuten die beschikbaar is voor de leerling om de toets of opdracht te maken.

Beoordeling:

Docenten hebben de keuze om onderstaande opties te gebruiken:

-C = Cijfer afgerond op één decimaal

-V = Naar behoren uitgevoerde (handelings)opdracht.

-B = Beoordeling in woorden volgens onderstaande schaal:

-G= goed (geldt voor cijfers 7,5 en hoger)

-V= voldoende (geldt voor cijfers 5,5 tot en met 7,4)

-O= onvoldoende (geldt voor cijfers tot en met 5,4)

Herkansbaar:

Hier wordt aangegeven of de PTA- (deel)toets herkansbaar is (j/n). Als een toets herkansbaar is, betekent dat niet dat de toets te allen tijde herkanst mag worden. Herkansbaar geeft slechts aan dat de herkansingsregeling geldt voor deze toets. Daadwerkelijke herkansing van de toets hangt af van de daarvoor geldende regels op de vestiging. Deze staan beschreven in het hoofdstuk 'Herkansen in dit PTA'. NB Herkansen is dus niet hetzelfde als Inhalen

Resultaat:

Hier kan de leerling zelf de gegeven beoordeling invullen.

Methode:

Het boek/ de boeken die gebruikt worden in de les.

Beschrijving van de toetsen per vak voor het derde leerjaar van de kaderberoepsgerichte leerweg

Per vak is beschreven voor welke (leer)stof een leerling de toets krijgt en op welke wijze deze wordt afgenomen. Alleen deze toetsen tellen mee voor de eindlijst bij het schoolexamen in klas 3.